

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várbába küldendők.

A szép fogalmáról.

(Vége.)

A német aestheticusok közül többen, köztök Schiller, Vischer, King a fonségest általában a lélek küzdelmében helyezik, tekintet nélkül az erkölcsi jó és rossz közti különbségre és ebből okoskodva oly következtetésekre jutottak, melyek az igazság, erkölcs, társadalom ellen mind annyi merények. Szerintök fonséges, lélekemelő, midőn az ember szabad akaratát érvényesítendő — Isten ellen pártot üt. Ily Isten káromló hazugságokra jutottak, melyeknek szükségképi következménye az erkölcsi világot sarkaiból kiemelni; árusulás ez az emberiség ellen, gyalázatos játéküzés legnagyobb javaival, legszentebb érdekeivel; vissza élés a tudomány szent nevével azon czélből, hogy az erkölcsi öntudatot meghamisítsák és a világ urát, az igazság forrását káromolják. Ezek feledik, hogy minden tudomány az igazság papjának egyes sugaraikat bocsátja lelkünkbe; az igazság keresése pedig az emberi léleknek ki nem irtható szüksége, legsajátabb rendeltetése. Minden tudomány az igazságot keresi, az igazság pedig egy, — csakhogy különböző nevezet alatt jön elő, amint egyik vagy másik téren találjuk föl. A művészet en „szép” a neve és tárgya az édemnek. Az igaznak megtalálása, a jónak végrehajtása első sorban szintén egyénileg az érzelemre hat. t. i. örömet szül ép úgy, mint a szép.

A legtudatlanabb emberek is gyönyörködnek egyik másikkban. Amerika pusztáin lakó vad népeknek vannak öltözetbeli czifraságaik, hadi dalaik, halotti énekeik s zónokaik; mert a szép iránti vonzalom elvei mélyen az emberi természetben alapulnak. Nem kevésbbé tartozik a szép érzete az emberi természethez, mint az okosság és beszélő tehetség, csakhogy az észre vonatkozólag sokkal nagyobb különbség van az emberek közt, mint az okosság. értelem és ítéletre vonatkozólag, sokat függ az emberi természet különféleségétől, de függ a nevelés és kiműveléstől is. A gyönyörködés a szépnek természeti érzéséből származik, az okosság ellenben gyönyörködésünk okait mutatja ki. Azért a szép kellő felfogásához vagyis a jó izléshez, valamint a jó ész, úgy a nemes szív is megkívántatik. A kinek szive érzéketlen, aki igazán a

nemest és nagyot csodálni s a szolid és gyöngé tárgyak iránt részvétre gerjedni nem tud, az a művészet legnagyobb szépségeinél csak kevés gyönyört érez. Azért „a ker. vallás, mint az örök igaznak, jónak és szépnek tana, nem mellőzhette a művészetet, mint az emberi elme és tehetség ama nyilatkozatát, mely a szép és jónak ábrázolása által hivatva volt a vallási és erkölcsi igazságok előállítására, terjesztésére és megkedveltetésére.” (Ipolyi.)

Midőn a vallás az ész elveit Istenre, mint tiszta észre viszonyítja, meghatározza azon viszonyt is, mely a szép, jó, igaz mind meg annyi isteni tulajdonság és az ember között létezik; ezáltal az ember megtudja, hogy midőn a jót önmagáért teszi, az igazat önmagáért keresi, a szépet önmagáért valósítja; nem üres alakokat hajhász, hanem az életet szabályozó törvények mögött magát a törvényhozót látja, a ki törekvéseit érti és helyesli; tudja, hogy midőn ezen erényeket gyakorolja, isteni tulajdonságokat igyekezik megvalósítani. Így lesz a vallás az emberi természet teljes kifejlésének, az ember műveltségének koronája. (Jul. Simon)

„Az emberi tragaedia egész hosszu kinpadán egészen a művészet alakzatai tükrözik a mindenséget illusosius összhangzatban; s a tökély e hangképében rejlt hatalmas tisztább légkörbe emeli lelkünket, békoba nyugtzi a folyton háborgó akaratot, s befolyása alatt tiszta szemléletté olvad a fájó öntudat. A mű életvezet tehát tárgyilag tekintve a legmésesebb hódító szer; csillapító, bódító, engesztelő hatására nézve egyhangu a vallás jótékonyágával.” A kő és vászón szintugy élesztí és nemesítí a haza szeretet és nemzeti önértzet lánját, mint a nyomatott betű és röpönő szó. A franciaia végig megy a versaili palota folyósoin, terméin, és mind jobban és szorosabban fűződik hazájához; mert a szép művészetek nemesítik a kedélyt.

Különösen hatalmas befolyást gyakorolnak a nemzeti érzületre a szellemi kincset tartalmazó örökbecsű papírok, mert ha nem is váltatnak be a bőrzén, de mint az ember magasabb rendeltetésének oklevelei, valódi érték papírok.

„A művészetnek egyesülnie kell a tudománnyal,

mert az igaz, mely tárgya az egyiknek; nem ellensége a szépnek, mely tárgya a másiknak. A mi igaz, az szép is, ha bizonyos jól határozott alakban nyilatkozik; és a mi szép, az igaz, ha értelem által felfogatik... Szemlélve a művészet csodáit, megtanulja a szépet saját viseletében megvalósítani. ennek hatalmas be folyása alatt természeté különféle nyilatkozatait egymás között összhangzásba, minden tevékenységét egy ségbe hozni, az érzékiség és szív mozgásait az ész hatalma alá hajtani és az egyetemes erkölcs törvény szerint élni törekszik. (Dr. Cseh. Fer.) Az emberi szellem ezen magasabb nyilatkozatai azon valóban eszményi tökélyű domok is, melyek századokon át építették és mégis befejezetlenül maradtak, mert azo kivitele már az emberi tehetséget is felül mulni lát szik, melyek valóban a művészi lángész teremtményei; míg egyfelől az emberi lelket egekig emelik, az égiek iránt fogékonnyá teszik. — másfelől mintegy nagy szerű nyílt könyv tárulnak fel a hívők előtt, melyről vallásuk történelmét, hit- és erkölcs tanait, művészies illusztratiókban olvashatják. A tisztán egyházi vallásos művészet soha felül nem mulatott, és ámbár később kivetkezett belőle az egyházas szellem, de nem ves zett ki az egyházból a művészetnek dusan termő talaja és viszont a művészet az egyházi vallásos életnek egyik legmagasabb nyilatkozata. A pogány civilizationak hajótörésével Péternek hajócskája mentette meg a tudománnyal a művészetet is, azt saját földére átültetvén, nemesebb termésre virágoztatta fel. (Ipolyi.)

Az egyház a hit ereje által hódítá meg a pogány classicus műveltséget, mert a hit volt minden időben s minden népnél az emberi művészet és a műtehetség leghatásosabb gerjesztője, a vallás volt a művészet legfőbb tárgya. Később a zárdák műtermeiből és a domok mű páholyaiból szárnyra kelvén, kirepült a világba és az ujonnan felébredő classicai irány pogány minta képein — mint Ipolyi megjegyzi — szentségilletét elveszté, azért újból a hit által kell az egyház szolgálatára meghódítani, ha a művészet önmagának is a célja, nem hübérencze egyik vagy másik eszmének; de mégis csak a vallásos érzettől áthatott kebel fog a vallásnak, csak a hon szeretettől lelkesített művész fog a hazának méltó lelkesítő és buzdító nagy műveket alkotni, melyek a valódi szép nyilvánulásai legyenek, mert a művészet nem egyéb, mint az emberi szelleme azon ereje, melynélfogva valaki a felfogott szépnek oly kifejezést képes adni, mely a kiművelő ízlésű embernek gyönyört szerez, vagy Erdélyi szerint, röviden az eszmének érzéki képes előállításá; nem elég, mint egy író mondja, hogy a művész a keresztény hitben éljen, hanem a hit éljen ő benne. Valóban igen helyes Gregusunk azon általános és mindenütt érvényesítendő tanácsa: „Ne bocsátkozzunk az eszményektől a tényekhez, hanem emelkedjünk a tényektől az eszményekhez, ne haladjunk felülről lefelé, hanem alulról fölfelé ha a hívő középkorban minden ut Rómában vezetett, meglehetünk győződve, hogy a tudományban minden ut az igazsághoz vezet, csak elfogulatlan elmével s őszinte törekvéssel haladjunk rajta. Szentkatolnai.

A látás, mint szellemi munkásságunk egyik főközege.

- Lélektani tanulmány -

Irtó K. Prótás.

(Folytatás)

III. A látásról, vágyó tehetségünket is tekintve, találunk feljegyzésre méltót. De elmellőzve minden egyebeket e pont alatt csak azon ösztönökről emlékszem meg, melyek által az emberiség tovább terjesztve egyszersmind önfentartó eszközeiről és gondoskodik, Ezek a nemi és önfentartási ösztönök, melyek megvannak az oktalan állatoknál is, mert ezek is élve tovább terjeszkednek nemileg és fajilag. De míg az állatoknál csupán csak az ösztön működik: addig az embernél a szabadakarat által mintegy megnemesítve ennek uralma alatt állanak, s így nem ők vezetik az embert, hanem szabad rendelkezési képességénél fogva ő ura ösztöneinek is. Azenban, mivel a legszebb és kitünőbb isteni adományokat is igen törékeny edényben bírjuk, gyakran megtörténik, hogy az ember meg feledkezik hogy ura önmagának. Innen van az életből az a sok szomorú példa, melyek annak szánandó tanúságai, hogy sok esetben vágyaink uralma alatt, nem pedig fölöttük állunk. Ennek pedig az az oka, mert vágyainknak szabad csapongást engedve s mindenben kielégítve szenvedélylyé fokozzák őket, melyeket már akkor igen nehéz s tán lehetetlen is kormányozni. E szenvedélyek a szerint, mint a vágyás tehetségének két kiváló ösztönéből — a nemi és önfentartásiból fajulnak ki: majd a bujaságban nyilvánulnak; majd a mértéktelen evés és ivásb.n. torkosságban vagy pedig a féktelen szerezni vágyásban, a fősvény kincsszomjban mutatkoznak.

S vajjon mindezekre van-e befolyása a látásnak? Talán nincs ember, ki saját tapasztalatai után igent nem mondana. Mert minden embernek vannak ösztönei, vágyai; ezeknek pedig rendesen olyan tárgy felel meg, miről való gyönyörködtető képzeiteit — ha nem is mind, de általában a látás által veszi magába a lélek; — vagyis ösztöneinknek, melyek az ember szellemi részéből leginkább vonzódnak a külvilág felé, rendesen az kölcsönöz tárgyakat, melyeknek kelleméről is a látás értesíti a belső ént. Mik ezen kultúrtyak, ugyhiszem senki sem kívánja előszámláltatni. Nézzén szét kiki a külvilágban és látni fog ilyent eleget, mint: a szülők ragaszkodását egymáshoz és gyermekeihez, a szerelmesek titkos epedését egymás iránt, mindenkinék ragaszkodását az élethez, az önfentartás érdekében kifejtett számtalan fáradaalmakat az étel-ital és ruházat megszerzése körül stb. S vajjon mindezekre ne volna befolyása a látásnak? Oh igen! A nő tekintete áthat férje szemén ennek lelkéig s a férj önkénytelen eloszlatni siet felesége arcboruját és viszont, a gyermek mosolya még beteg édes anyját is arra kelti, a szerelmesek egymás látásán elpirulnak, egy elesett patkodarabért önkénytelenül lehajlunk, mert ez is szükséges önfentartásunkra. Ezek s hasonló jelenetek, melyek alapjukat a két ösztönben találják fel — nemi és ön

fentartási — csak a látásnak tulajdoníthatók be, mely által nevezett ösztönök ingereltetve hevesebben működnek, fejlődnek és fokozódnak tovább. És míg ezek a józan ész uralma alatt történnek: nincs baj, a látás nem veszélyes rájuk. De mihelyt szenvedélylyé nővik ki magukat, uralkodni kezdve az emberen és emberben, a látásnak igen nagy és kártékony befolyása van ekkor. A bujaság, a korhelység, fősvénység stb., melyek eme ösztönök helytelen használásából fajultak ki — zsoldba fogadják a szemet. A buja ember mindig vénusokat keres szemeivel, a részegest a szemei előtt kiágaskodó czéger becsalja a korcsomába, a fősvény pedig elvonva magától s másoktól javai használatát, éledelegve tekintget kincsére, míg más vagyonának látásán irigység ragadja meg lelkét. — Quid non mortalia pectora eogis auri sacta fames!

És ezekben befejtsem mit a látásról hármias tehetőségünket illetőleg feljegyezni jónak láttam. S fel lett az is tüntetve, hogy míg egyrészt felségesen működhetik általa a lélek, másrészt igazat adok boldog Jordánnak a predikátorok generálisának is, ki egy súlyos betegség mián egyik szemét elveszítve, összehitta szerzettársait és felkiátott: „testvérek! adjunk hálát az Istennek, mert megszabadultam egy ellenségtől.” S nem mondok ellen Szt. Ambrus e szavainak is: „saját szemeink egyszerűmind hálóink is: ügyelj tehát, nehogy tenzemeid által fogassál meg!” libr. I. de poenit.

(Vége köv.)

TÁRCSA.

A z ü v e g e m b e r k e .

Iria: Mylius Otfried.

Szabadon fordította: Dr. Fülöp Adorján.

V.

(Folytatás.)

Nyájas mosolylyal lépett Wurmholz asszony a szobába s fellépése annál kedvesebb és megnyerőbb volt, mert sejtette, hogy megjelenése zavart fog okozni, miért is kétszeresen ügyekezett a belépése által származott zavart mihamarább eloszlatni.

„Jó estét, jó Dálemné asszony!” mondá s inte a szolgálónak, hogy a kosarat tegye le. „Engedjenek meg késői látogatásomért s ne jöjjenek zavarba . . . Kérem, kérem szépen tartsa meg ülőhelyét!” mondá Lenkának, midőn ez saját székét ajánlá föl, csak néhány szót szeretnék szólni anyjával!” S ezzel az órház által elfedtet kemenczéhez voná a hebegő asszonyt, hol zavartalanul beszélgethetének, a nélkül, hogy Dálemné észrevehette volna a könyveket, melyek Angelikának a szobában való körütekintés után önként szemeibe tódulának.

„Férjem mondá, édes Dálemné.” kezdé el, „hogy nagy veszély fenyegette ma estve magokat, s mily kevés hiányzott, hogy a vig karácsony estét szomorú éj váltsa fel. Oh édes Istenem, egyikünk sem tudta,

hogy magok mennyire szerencsétlenek! Gyermekei oly kedvesek, egészségesek és illedelmesek s mind oly tisztán és rendezen vannak öltöztetve; férjével együtt oly nyugodtagnak látszanak előttem, hogy soha sem hittem volna, mily nagy szükségben szenvednek. Engedjen meg ezért jó asszonyom! A mi féle emberek nem foghatják fel ezt, mert nem tudjuk, mi a szegénység; ha ezt előbb tudtam volna, én és nagynéném már régen segélyére lettünk volna. De, oh édes Istenem, én még azt sem tudtam, hogy vannak titkos szegények, tiszteletre méltó emberek, kik inkább szűkölködnék s némán túrnék, mint sem hogy kolduljanak, s kik gyakran jobban megérdemlik s igénylik a segélyt, mint akárhány arczátlan cőregető! . . . No csak ne nehezteljen nem akarok én fájdalmat okozni, hanem inkább jót tenni! . . . Ma összebeszéltünk férjemmel, hogy magát és gyermekeit megörvendeztetjük. Ezért összeszedtem holmi apróságot, és kérem, fogadja el e csekélységet, ne az értéket, hanem az adó szívességét tekintvén.” „Émitt,” mondá, mialatt egy csomag ruhát rakogatott egy más mellé a székre, „ruhadarabok vannak, melyeket férje s a Lenka ügyessége s szorgalma használhatóvá tehet, itt pedig, (egy kis kosarat véve elő süteménnyel és gyümölcsessel terhelve,) valami, a kedves kicsinyek számára, ezekben a zacskókban s fazakakban kávé, cukor, rizs, liszt, zsir van, hogy az ünnepeken, mivel a mesterség úgy is szünetel, ne ölje a gond övéiért: van néhány üveg bor is orvosságul. Vegye oly jó szívvél, mint a milyennel adom.”

„Oh asszonyom! oh kegyes urnóm. Mily sok e kegyesség,” dadogá Dálemné, s alig tudta magához térni az örömtől s meghatottságtól. Megindulása első pillanatában Angelikának mind két kezét megragadta s csókolta, majd minte y megszégyenülve hirtelen elereszté, attól tartva, nehogy valami illetlent s ügyetlent cselekedett legyen; majd ismét megragadta s csókolá. . . . „Oh ha ezt Tóbiásom meglátja! . . . Frigyes, Lenka! jertek s nézzétek mit hozott nekünk Wurmholzné tekintetes asszony! Oh de menynyi, mily gazdagok levénk egyszerre! Boldog percz! A jó Isten fizesse vissza Önnek s gyermekeinek százszorosán, ezerszeresen!”

„Csekélység édes asszonyom! S én örvendek, hogy hasznára lehettem!” mondá Angelika s lehetőleg szabadulni igyekezett Dálemné s gyermekei hálálkodásától: „Hagyjátok férjemet is szóhoz jutni, édesem! Neki is van valami mondani valója!”

„Igen jó Dálemné!” mondá Wurmholz ur meghattottan; engedje meg, hogy én is járuljak valamivel e karácsoni ajándékhoz. Én már nagyon rég gyűjelemmel kísérem, mennyire egyszerűen s becsületesen élnek, nem kimélve semmi fáradságot, családjuk fenntarthatására. De azt még sem hittem, hogy oly nagy szükségben, és ily nyomasztó körülmények közt éljenek. A mai este azonban, midőn szobájokba lépék, a világ leghíresebb írójánál is ékesszólóban tárt föl mindent előttem. Jó asszony! maga s férje zajtalanul cselekszik a jót, hogy ne érezné magát ilyenkor az ember hasonlóra ösztönözve. Ennyi gyermek mellett nem lehet ugyan a házon kívül is dolgozni, de a szükség kényszeríti, hogy azt tegye. Jól be látom, hogy minden kö-

vet meg kell mozdítania, ha ennyi nagy s apró száj igényeinek eleget akar tenni. S épen ezért teszek egy ajánlatot, én magának s idősebb gyermekeinek munkát akarok adni: szivacsot és taptlót porolni, magot szemelni s több effélet. Tóbiás pedig, ki elég ügyes a papír munkában, dobozokat csinálhat, zsákokat varrhat mérsékelt fizetés mellett, azonkívül hivatalát is elvégezheti. Igaz, hogy kevés; de legalább lesz biztos és becsületes uton szerzett kenyerök, a mi annál is jobban fog esni, minthogy gyermekei körében maradván, a családi örömeiket sem kell nélkülözni. Tetszik ajánlatom?”

„Ha tetszik-e? Oh kegyes jóság! hova kívánhatnánk ennél jobbat!” mondá Dálemné. „A jó Isten áldja is meg érte, mert mi is tehetne boldogabbá, mint becsületes kereset? Mert mi örömeit dolgozunk! Valóban örömeit! Oh mint fog örülni Tóbiásom! Az ur bizonyára velünk meg fog elégedve lenni. Isten fizesse meg százszoroson!”

„Azt már szeretem asszonykám! örömeit látom magam körül a dolgozó embereket!” mondá Wurmholz ur. „Az ünnepek után adhatok már munkát! Jó éjszakát tényleg asszonykám; boldog ünnepeket!”

Dálemné hangos zokogásban tört ki, válaszolni sem tudott, mert szíve nagyon, nagyon tele volt. Hajlongások közt kísére a lépcsőig a fiatal házaspárt s még akkor is ott állott a sötétben, midőn azok már rég eltávoztak. Ugy tetszik neki, hogy ily karácsony-stét még soha sem ünnepelt.

Angelika s férje szintén úgy érezték. Angelika férje vállaira hajolva, némán könnyű léptekkel haladtott mellette, míg ismét a lámpa fénye által világitott szobába visszaérkeztek. Ekkor férje nyakába borula, s forró könyei záporoként tolyának arcára.

„Lajosom, édes kedves férjem, beh boldog vagyok!” susogá, „szeretnék meghalni, oly boldog vagyok. Boldoggá tevénk egy pár embert, s mily kevéssel! . . . oh mily keveset is tudja az ember, mi édes érzet, ha felebarátját boldoggá teheti. Soha, soha sem fogom feledni, hogy e boldog órát neked köszönöm!”

„Dehogy édesem! Te vagy ennek szerzője. Nélküled tervem félig sem sikerült volna. Csak ti asszonyok találjátok el ily alkalmakkor a szót, mely szívből szívhez szól. Mi férfiakul csak kontárkodunk ily esetekben. Nélküled félannyit sem ért volna ajánlatom, úgy tűnt volna fel, mintha önhasznomat lenném, habár meg is vagy győződve, hogy munka és a megérdemelt bér a legjobb adomány az egész világon!”

Angelika azonban a legkevesebbé sem akará magának tulajdonítani az érdemet, mindent Lajosra háritott. Oly büszke volt rá, s midőn rá tekintett, könyötől ázott szeméi oly túlaradt boldogságot tükrözének vissza egy szép emoeri tett tudatának viszfényéből, s ez őt annyira széppé és magasztossá tévé, hogy Lajos még soha sem látta ily szépnek, s még sohasem bámulta meg annyira.

„Áldjon meg Isten gyermekeinkben,” mondá Dálemné. „Hallod, Lajos, gyermekeinkben?” mondá An-

gelika. „Oh mily boldogság lehet jó gyermekekkel birni! Mennyire örülök leendő anyai kötelmeimnek!”

„S én mennyire büszke vagyok, hogy téged nevezhetlek gyermekeim anyjának!” kiáltá Lajos megölelvén Angelikát. „Angelika én érdemetlen vagyok arra, hogy téged birjalak!”

A szobából ezalatt hasonló jelenet folyt le. Az éj dermesztő hideg leve; a hó hullott s csillogott; a csillagok pedig mint annyi szép jegeczek és megfagyott lángocskák tündökölték. A szegény Tóbiás félig fagyva érkezett haza. A mint a szobába lépett, tekintete legelőször is az asztal körül siradogálva ülő nejére s két idősebb gyermekére esett. Kati elment volt. Grim-selné pedig még a látogatás előtt megszökött; nagyon rosz kedvű lett s lelkü ismerete is furdolá s vádolta, hogy többé a rágalmazott Móhrné unoka leányának (Wurmholzné) szemébe nem tud nézni. Miklós és a könyomdász még nem tértek vissza, s így a család háborítatlanul átengedheté magát ö-ömeinek, mi is . . . a sirásban tört ki! Ki is vette volna tőlük ezt rosz néven, hisz nevenni s örülni oly ritkaság vala előttük, a köny pedig oly mindennapi vendég!

„Jézus Mária, feleségem, hát mi történt már megint? kiáltá Tóbiás hülledve: „Megint az őrszoba? . . . Nem, hálá Istennek, az itt van még! Vagy talán az egyenruhára ömlött olaj? Vagy itt volt a házbér szedő? s fenyegetett, vagy talán fel is mondott a szállással?”

„Oh Tóbiás, édes Tóbiás ha tudnád! . . . . da-dogá felesége, levevé arczárójáról a kendőt. „Oh azok a jó deré! emberek, mennyire megörvendeztetetik a szegény ember szívét!”

„Szeretném tudni, mi örvendeztetete meg szívedet, ha a házbér szedő volt itt?” mondá halkán Tóbiás, fejét csóválva. „Nem szokott a házhoz örömet hozni! Talán a hátralékot elengedte? Vagy mi? Szólj már feleségem.”

„Ej hát ki beszél a házbér szedőről?” mondá Dálemné: „de hát nem veszsz észre semmit, Tóbiás?” Tóbiás a fejét rázta. „Nézz ide férjeckém, mindezt jó emberek adák!”

„Emberek?” kérdé Tóbiás oly hanglejtéssel, melyben öröm és fájdalom vegyüle, „oh, ezt már nem vártam. Nem emberekbe. Istenbe vetém én már ma minden reményemet. Segített is rajtunk, még pedig emberek által. De hát mond meg feleségem, ki adta e ruhákat s élelmiszereket?”

„Találd ki édes Tóbiásom!” mondá Dálemné; „hát senki sem jut eszedbe?”

„Bizonyosan a sebész, ki Frigyeskénk lábát úgy meggyógyítá, hogy örökre béna marad?” mondá Tóbiás; — „igazán örvendek, hogy ez az ember rólunk megemlékezett, s bebizonyítja, hogy mennyire sajnálja ostobaságát s ügyetlenségét; de én még sem örülök. Silány fájdalom pénz az, ha a szegény fiúnak e miatt egész életében nyomorognia kell! Jobb lett volna, ha meggyógyítja a fiut, kétszeresen megfiztettem volna díját!”

„Nem találd el Tóbiás! mondá Dálemné, kinek arczát férje aggodása szintén ős komorrá tette. „Nem hallottuk mi a sebésznek még híret sem, s tőle el sem

fogadnánk semmit! A megtörténtet meg nem történtté tenni ő sem tudja. „Nem, öregem, másra gondolj!”

„Talán a harangozó?” kérde Tóbiás.

„Ej, ej, apus, hát Wurmholz urra nem is gondolj!” kiáltá Lenka.

„Wurmholz? oh én boldogtalan! hogy is nem találtam el mindjárt?” kiáltá Tóbiás, és halvány arca mintegy átszellemült, szemei pedig úgy villogának, mint a gyémánt. „Az a derék, becsületes ember! Tőle szívesen veszem, mert csak áldást hoz házamba!”

Felesége s Lenka egyenként mutogatának meg neki mindent; Tóbiás számára egy egész rend fekete ruha vala, ugyszintén kalap és kesztyű. igaz, hogy régi divatu, de oly finom kelméből, melyből Tóbiás soha sem készített ruhát, annál kevésbé viselt volt, a fiúk s a leányok számára is elég ruha, válogatások pedig nem valának. S a midőn így az ajándékokat nézegetve egymásra tekintének, szótlanként valának ugyan, de minden gondolatuk azokat a jó embereket áldá, kik őket úgy megörvendeztették s áldák a magasban levő szellemet, ki ezt cselekedniök sugallá.

„Lásd csak feleségem! lássátok gyermekeim, ily csodálatos módon segített rajtunk az Isten!” mondá Tóbiás; „mennyre megijedtem, s mennyre öszeborzadtam a tűz miatt, s a mi legnagyobb szerencsétlenségünkre lett volna, üdvünkre válék. Mily hideg, unalma; rozsz karácsony előestvéje lett volna, ha a tűz nem nálunk üt ki. Áldassék és dicséertessék mindörökkön örökké az Isten! De a házbér szedő még mindig nyugtalanít. Mit is csinálnánk feleségem, ha minket innen kitenne? Ezt pedig könnyen megteszi!”

„Csak az kell még!” kiáltá Dálemné, s a különben szelid kedélyű asszony most ököltre szorítá kezét. „Ne busuljunk! majd gondoskodik rólunk Wurmholz ur, neki pedig mindig van anyoi szava, mint annak a házbérszedőnek, annak a jöttmentnek! És ezután el beszélé Tóbiásnak a Wurmholz ajánlatát, az ajándék legjavát, mint a mely rendesen utoljára szokott következni, a kánai menyegző óta.

Erremár Tóbiás is könyekre fakadt. „Érdemes vagyok e milderre?” mondá. „Nem, nem vagyok, mi mindnyájan nem vagyunk. Még ma estve majd nem elvesztém reményemet Isten s embe rek iránt. S legkevésbé Wurmholz urtól érdemlök meg ezt, mi, kik őt majd nem tönkre tevők!”

„Igazán nem vagyunk rá érdemesek.” mondá Lenka, „különbön elhalgathattuk volna Grimselnének Móhrnét rágalmazó száját. Szeretném magam megbüntetni, a miért meghallgatám; s az még inkább bosszant, kávéjáért köszönettel tartozom, annak a gyümölcsárúsnak.

„Ej mit!” mondá Frigyes; „együgyű mese volt az, mit nekünk Grimselné eibeszélt! Mi! Üvegemberke! Az Isten nem engedné, hogy efféle létezzék! ez a rozsz embert még a bünre biztatná! Annyi volna, mint a gyermek kezében játékszerű az éles kés.

„Igazad, van fiacskám!” mondá Dálemné büszkén. „Hallád, öregem! úgy beszél, mint egy bölcs!”

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Az országgyűlés 2-ik ülészakának bezárása** Az országgyűlés jelenlegi ülészakát bezáró kir. leirat így hangzik:

Mi Első Ferencz József Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Csehország Királya stb. és Magyarország Apostoli Királya.

Hü Magyarországunk és Társországai Zászlóainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik általunk 1878. évi október hó 17-ére Budapest fővárosunkba összehívott országgyűlésen egybegyűlvék, királyi üdvözetünket!

Kedvelt híveink! Midőn az Általunk 1880. évi október hó 20-án megnyitott országgyűlés második ülészakát ezennel berekesztjük, egyszersmind a harmadik ülészakát a folyó év szeptember havának 25-ik napjára összehívottunk nyilvánítjuk. Kikhez egyébiránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk. Kelt Bécsben. 1880. évi június hó 18-án. Ferencz József s. k. Tisza Kálmán s. k.

— **Csikmegyei dolgok.** Sietek e napokban vett s mostan erkölcs silány körülményeink közt lelki emelkedettségre párját ritkító alispáni rendeletet a ftdő szerkesztősséggel közölni. Megvolt győződve az alszik-kászson kerületi papság, hogy alapos panaszával őt megértő illetékes helyen kopogtat; meg arról, hogy a kinek családja a multban és jelenben a hazafiság és a buzgó vallásosság érzetében és gyakorlatában a lagymatag gondolkozás köréből mindig példányszerűen emelkedett ki; sietve és erélyesen nyul rendelkez hatalmával a panaszolt, már elfajulttá vált baj orvoslatához. A mit bizonyítanak az alábbi hivatalos sorok: „Az őt szolgabírónak és a városi tanácsnak. Sz. 6603.

Az alszik kerületi lelkészkedő papság mult évi őszi-korona gyűlésén a nép erkölcsi hanyatlásának meggátlását s különösen a serdülő nemzedék vallásos és tudományos haladásának előmozdítását célzó intézkedések életbe léptetése felett tanácskozáván, — ezen alkalommal felvett jegyzőkönyve kivonatának előterjesztése mellett nálam következő két javaslatának kérte támogatását és eredményre emelését. u. m:

a) Tiltassék be a külön legeltetés és tiltassanak el a legerélyesebben az iskolába járó mindkét nemű gyermekek a nyári szünidők tartamára, — megyénkben — a fenn álló rendeletek ellenére nagy mérvben üzött magán pásztorlástól s léptessenek életbe a közös pásztoroltatás iránt eddigelő kibocsátott rendeletek;

b) ismételtessék az iskolai, illetve a nép könyvtárak alapítása céljából, vallás- és közoktatásügyi Miniszter ő excellentiája által az 1879-ik évben 30535 sz. a. kibocsátott és Belügyminiszter ő Excellentiája által ugyanazon évi 5412 sz. a. a törvényhatóságok figyelmébe ajánlott magas körrendelet s e végből szólittassanak fel e közsegek, hogy az iskolai, illetve népkönyvtárakra évenként legalább is 10 ö. é. frtot utalványozzanak. —

Az itt felsorolt javaslatokat magam is üdvösöknek és életbe léptetésüket felette kívánatosnak tartván, szükségesnek látom a zuglegeltetést tilalmazó szabályrendeletek pontos betartására — a címet — népünk

nek ugy erkölcsi, mint gazdasági fontos viszonyai ápolása érdekében felhívni. —

Igen bő alkalom nyújtatik a zuglegeltetés mellett az ifjabb nemzedéknek az erkölcsi sülyedésre, de más részt számtalan károk is okoztatnak ez uton a sok fáradsággal küzdő gazda közönségnek. —

Az elvitázhatlan érdekei forognak itt fenn a lakóságnak, melyeket behunyt szemmel nézni nem lehet és nem szabad!

Midőn tehát a legerélyesebb és lelkiismeretesebb intézkedések megtételére a czímet felhívom, elvárom egyuttal, hogy szokott erélyességével az eddig tapasztalt és ezután előfordulandó viszázságoknak útját vágni igyekezzend.

A mi továbbá az iskolai és illetve a nép könyvtárak megállapítása érdekében tett javaslatot illeti, e tekintetben is — a czímet — ismert nemes buzgalmára, és a fennebb idézett 5412/1877 számú belügyminiszteri magasrendelet közé tétele alkalmával hivatali elődöm által 1877 febr. hó 19-ről 753 sz. a. kibocsátott intézkedésre hivatkozva, elvárom, hogy e magasztos ügyet hivatalos állásból kifolyólag is, hathatos pártfogásába véve, jó akaráréa beszélés és meleg ajánlat útján a községi elöljáróságoknál odahatni igyekezzend, hogy e czélra, minden évben, ha nem is a költségvetésbe felveendő rendes, de az előre nem látható szükségletek alapjából esetről esetre kiutalandó megfelelő összeget fordítsanak. Csik-Szeredán 1880. jun. 20-án. Lázár Dénes mp. alispán.

Eddig az üdvös rendelet. Megvolna tehát az orvoslat adva az itt és más helyeken is rákfeneként pusztító baj ellen, ha érdekelt közegeink közönyös szenvedéseim meg nem török a kivitel, a végrehajtás erélye. Jöhet bármi hozzánk; teljesítést az önérdék tűzön-vízen keresztül hajtott hajhászatán kívül, csak egy nyer: az adó szigorú behajtása. A többit üsse a menyköl! Vagy nem elég eclatans példa-e erre épen az általán fennűcsért alispáni rendelet? A május végéig zsufolva telt iskolák zsongó vig népét, mintha csak a föld nyelte volna el, egyszerre a vizsgák után ugy eltűnt. Hírül sem lehet látni a falvakban egy iskolás fiut vagy lánykát: egytől egyig benepesült velök mező és erdő; úzik a zugleitetést szanaszét s gyakorolják magukat azon iskolában, mely e nemzet existentiáját alapjában támadja meg. —

Azt hiszem, vajha ne csalódnám, a nép könyvtárak megalapítása érdekében emelt alispáni meleg szavak is nyomtalanul elmősodnak, ha csak az illető közegek jó akarata s ha kell alkalmazott szigora nem örökődik azok felett. . . . De a jól táplált közöny nálunk ma az a mezőségi turkász, melynek gyomrába atyafiságos szeretettel férkeznek az obulusok, országos törvények, patköszegek, kenyérhaj, miniszteri, főispáni és alispáni rendeletek.

bXa.

— A nagyváradi székesegyház jubilaecuma 1880. évi junius 27. Székesegyházunk fennállásának százados évfordulóját ma nagy fénynyel ünnepelte meg városunk s vidéke, sőt mondhatni az egész Alföld katholicusai, mert képviselve volt itt minden alföldi egyházmegye, és még a Királyhágón tulról is szép szám-

mal zarándokoltak ide, hogy részt vegyenek az ünnepélyen, és annak lelki jótéteményeiben.

Városunk a nagy ünnephez méltóan diszité föl magát; lobogók lengtek minden házról és ünnepi zsibongás uralkodott mindennütt.

Az ünnepély már tegnap, szombaton d. u. 4 órakor vette kezdetét Kalocsa biboros érsekének, dr. Haynald Lajos ur ő Eminentiajának fogadtatásával, ki a Püspök Ladányig elébe ment ft. Rómer és Bubicis kanonok urakkal érkezett.

Az indóháznál künn volt egész Nagyvárad. A főutca érdek-s képet nyujt: az uton egyre másra robognak a kocsik; járdákon szakadatlan tolongás s hullámzó sokaságban, mely kifelé törekszik; a házakon lobogók, az albakok teli kíváncsi fejekkel.

A vasutnál rengeteg nép; a helybeli czehek mindannyi zászlókkal zsufolásig vannak mindennütt. A város-termek, az ebédlő, a perron, sőt még a kocsik várakozója teli néppel, hogy mozogni is alig lehet.

A káptalanokat ft. Zay János és Winterhalter kanonok urak képviselték az indóházban, a várost egész tiszviselői kar élén Sal Ferencz polgármester képviseli, jelen volt Lipovniczky Sándor honvédőrnagy, képviselő, továbbá a jogakadémia és főgymnasium egész tanári kara, s nagyszámu intelligentiának legnagyobb része.

A vonat félőtkor érkezett, a közönség riadó éljenekbe tört ki. Ő Eminentiaja biboros diszben szállott ki, s fogadta Winterhalter János üdvözlő szavait; kíséretében voltak Rómer Floris és Bubicis kanonok urak, Döry József báró főispán. Ezután előlépett több városi képviselő élén Sal Ferencz, s ő Eminentiaját következő szavakkal üdvözölte:

„Főmagasságu Bibornok ur!

Egyházmegyénk, mely oly szerencsés Eminentiaid metropolitusa alá tartozni, a holnapi napon százados ünnepet ült.

Ezen ünnep magasztosságát csak fokozza Eminentiaid azon kegyessége, hogy azt magas jelenlétével emelni méltóztatik.

E város közönségét ezen, bár tisztán egyházi ünnep oly közelről érinti, hogy nem tagadhatta meg magától a szerencsét, hogy Eminentiaidat Szent László városának küszöbén üdvözölje.

Ha nem is volna Eminentiaid biboros metropolitánk, kinek érdemei nemcsak a magyar, hanem az egész egyházra fényt árasztanak: mi Eminentiaidban a törhetlen hazafit, a nagylelkű emberbarátot, a világhírű tudort, az ékesajku szónokot, a minden szép és jónak nemeslelkű, bőkezű pártolóját, védnökét ünnepeljük.

Fogadja Eminentiaid tiszteletünk kifejezését kegyesen és engedje meg magunkat azzal megtisztelni, hogy igazi magyar szívvel felkiáltunk: Isten hozta körünkbe!

Ő Eminentiaja rövid, szíves szóval felelt, szavait dörgő éljenek követték.

Ő Eminentiaja ezután a püspöki diszkocsiban a székesegyház felé hajtott, hol az összes papság, a szerzetesek, valamint a papnevelő intézet növendékei fogadták. A székesegyházban az egyház fejedelem a

szokások imák végeztével a főoltárról áldotta meg az egybegyült közönséget.

Ezután a körülbelől kétszáz lépésnyire fekvő püspöki palotába ment a menet gyalog, hol ő Eminentiját ft. Lipovniczky István püspök ur ő Excellentiája papsága körében fogadta s kísérté föl, hol a lépcsőnél ft. Pável Mihály g. szert. püspök ur ő méltósága üdvözölte.

Ő Eminentijája számára díszes termeket rendeztek be, melyeknek egyikében, midőn megpillantá édes anyja arczképét, a könyezésig megindult e gyöngéd figyelem fölött.

A város ünnepélyességét délután hat órákor szakadatlan harangzugás hirdette.

Ő Eminentijája délután ft. Fr. knői kanonok ur kíséretében meglátogatta Döry József báró főispánt, Lipovniczky Sándor képviselő és Pável Mihály püspököt.

Este a püspöki palota, a kanonokok házáinak hosszú sora, a papnövelő intézet fényárban uszott; 10 órákor pedig a „nagyváradai dalkör“ dalolt el két dalt Ő Eminentijája ablakai alatt.

A tulajdonképeni ünnepnap ma reggel 9 órákor kezdődött, a templomot és környékét tengernyi néptömeg lepte el. A bibornok-érsek a püspöki lakból kocsin a székesegyház főajtájához ment, hol az összes papság fogadta. A jubilaris misét maga Haynald bibornok szolgálta fényes segédlettel. Segédletében ott voltak ft. Zalka, Németh és Nogáll püspökök és a gör. g. ath. papság.

Mise alatt a műkedvelők közreműködésével megerősített kar Pozorszky karnagy C-dur miséjét adta elő graduálére pedig egy 1653-ból való éneket. Az offertorium alatt Bogisich Mihály budapest-belvárosi káplán Stradella egyik énekét adta elő igen szépen.

A „Te Deum“ után ft. Sulyánszky Antal apátkanonok ur lépett a szószékire. Hazafias egyházi beszédének alapeszméje Dávid zoltárából volt véve: „Vigadok, mikor mondják, hogy az ur házába megyünk“. Beszédét így végzé: „Ezredéves fennállásunkor mondhassuk el: Magyarország nem volt, hanem lesz“.

Az isteni tisztelet után d. u. 2 órákor diszebed volt 148 teritékre. A vendégek közt 102 pap volt: Először Lipovniczky püspök ur ő excellentiája mondott felkötőszóntöt az uralkodó házra, majd Haynald bibornok ő Eminentijára. Haynald Lipovniczkyt köszönté fel. Mindkét egyház fejedelem szívből fakadó meleg szavakkal hangsúlyozta a hazaszeretetet, s azt hogy kötelességünk magyarok lennünk, továbbá kiemelték az ipar, szorgalom, a tudomány fontosságát.

Az ebéden felolvastatott XIII. Leo pápa sürgönye, melyben a pápa a mai ünnepély alkalmából áldást mond Szent László városára.

Délután 5 órákor a növendék papok ünnepélye volt a püspöki lakban. A kis papok több énekdarabot, szavalatot és felolvasást adtak elő.

A pályadíjnyertes növendékekhez Haynald érsek beszédet intézett s magyarázá nekik, hogy az életben

kötelességük lesz a híveket vezetni, mint a hogy most őket vezetik.

Este az egyházi épületek ismét kivilágítottak.

„M. K.“

— **A külföldre szóló levelek** díjazása tárgyában utasítás. A külföldre (különösen Franciaországba) szóló levelek oly gyakran bérmentesítettek elégtelenül, és pedig többnyire csak egy 5 kros levéljeggyel, hogy habár a bérmentesítés a földadó tetszésétől függ — mégis azt kell feltenni, hogy a levelező közönség nagy része a bérmentesítési díjakat nem ismeri.

A közönség tájékozására ennél fogva közöltetnek a külföldre szóló levelek bérmentesítési díjai:

1. Németországba 15 grammig 5 kr., 15 grammon felül 250 grammig 10 kr.

2. Szerbiába és Besztercze-Naszód megyéből, valamint a magyar román határtól a Maros folyóig és Hunyad megye s Krassó megye határáig terjedő vidékről és Szörénymegyéből Ruméniába 5 kr. 15 grammonként;

3. Montenegróba 7 kr., 15 grammonként;

4. Ruméniába (Magyarország többi részéből) Európa többi országaiba, Egyiptomba, Éjszak-Amerika Egyesült-Államaiba, Britt-Éjszak-Amerikába (Canada, Uj Foundland,) Perzsiába, és az Afrika éjszaki partján fekvő francia, olasz és spanyol birtokokba 10 kr., 15 grammonként;

5. az egyetemes postaegyesülethez tartozó többi országokba és helyekre 20 kr., 15 grammonként.

Elégtelen bérmentesítés esetén a címzett a bérmentesítési díj hiányzó részének kétszeresét fizeti.

A föld egyéb helyeire szóló levelek bérmentesítése, valamint a tariffa egyéb föltételei iránt, minden postahivatal szolgál fölvilágosítással. Kelt Budapesten, 1880. évi jun. hó 17-én. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumtól.

Irodalom.

— **A főtisztelendő clerushoz!** Midőn az európai hírű Stöckl nyomán a schola bölcsészetét magyar kiadásban megismertetni elhatároztam, azon gondolat lebegett előttem, hogy az „Aeterni Patris“ — kezdetű pápai körirat főszegecs szellemének, hazánkban ily mű által lehet leginkább utat törni a szívekhez.

A nehéz kezdet befejezve; a mű folyamatban. És amit néhány év előtti kísérlet sikertelenségének tudatában remélni nem merék, azt szívós kitartásom végre is elérte a scholának Magyarországon több mint hatszáz lelkes férfiú által föntartott és a jobb meggyőződést megszegyenítő bukás esélye ellen biztosított irodalma van.

Hálát adok a végetlen kegyelmű Istennek, hogy bizalmamban meg nem szégyenültem. In te Domine speravi, non confundar in aeternum!

A cél azonban még nagyon messze van.

Az elfoglalt tér távolról sem felel meg azon nagy missiónak, melyet a schola irodalma kath. Magyarországnak betölteni hivatva van.

Mig a legitim jogok felforgatását célzó „iratok“

az atheismust terjesztő lapok, folyóiratok, művek ezri-
vel kelnek: addig az örök igazságok ily csekélyszámu
harczosa alig merészkedhetik sikra kelni, hogy kiszorítsa a lelkekből azon befolyást, mely nemzeti és vallási életünk naponként észlelhető satnyulását oly ijesztő mérvekben sietteti.

Hazánkban nagy többség képviseli az egyedül boldogító igazságot.

E többség azonban csak compact egységben imponálhat.

Ez egységet szervezni a schola bölcészetének hivatása.

A kezdeményezés megtéve, a szervezkedés folytatása és betetőzése a ft. clerus magasztos hivatása.

Hazánkban Sion legfőbb őreinek — a méltóságos püspöki karnak — atyai gondoskodása mindenestire hű lesz magasztos történeti multjához. Azonban könnyebb és dicsőbb a győzelem, ha a vezérek szózata minket szervezett egységben talál.

Azért a szent ügy nevében Önökhöz apellálok hazám kath. művelődésének hivatott harczosai: kérve Önöket, nyujtsanak segédkezet a szent eszmék azon nagy harczában, melynek célja ismeretes, és eredménye — az igazság győzelme — jórészt az Önök kezébe van letéve.

Karolják fel egész erővel a szent atya szózatának ezen, hazánkban első szülöttét! Legyenek ezen eszmék apostolai az iskolában úgy, mint a társadalomban és irodalomban!

A tudományos pályára készülő ifjuság vezetőit, a ft. gymnasiumi és képezdei igazgatókat s tanárokat kérem: működjenek közre, a vezetésekre bizott intézeteknél, hogy az ifjuság az örök üdvösség e tiszta forrásából merítse ismereteit.

A kiknek anyagi helyzetök megengedi, hozzák meg filléreiket áldozatul e szent célra, a kik pedig ezt nem tehetnék, éljenek azon kedvezménynyel, melyet az ájtatos alapítványok több kezelője nemeslelkűsége folytán nyujthatok.

Akik pedig szent inteniókat végezhetnek, kérem vállaljanak annyit, a mennyit vállalhatnak e célra és én azoknak megküldöm a művet, akiknek czimét az illető nemeslelkű ügybarátok kijelölik.

Hogy pedig a magam részéről könnyebbé tegyem a mű terjesztését: ezennel késznek nyilatkozom minden négy új megrendelésre egy ötödik példányt a megrendelő rendelkezésére bocsátani.

A kath. sajtó magasztos feladatát teljesíti e sorok szíves közzétételével, amire az illetőket ezennel mély tisztelettel felkérem.

Szatmár, május 20 1880. Dr. Zaffery Károly, áldozár, a fumei állami felsőbb középtanoda k. k. igazgatója.

A napi események köréből.

— **Jótekonyság.** Fogarasy Mihály, erdélyi püspök ur ő nagyméltósága még betegsége súlyos óráiban sem szünt meg bőkezű jótekonyságait gyakorolni, mi e közlőny lapjain részben fel is lett említve. — Mihelyt azonban, a súlyos betegség heve alább hagyott s a kegyelmes főpásztor egyházmegyéje jólétének előmozdításával nyugodtabban foglalkozhatott, testi egészségének naponként örvedetesen fokozódó gyarapodásával jótekonyságai is fokozódtak. Így: a Málnás községében építendő új kápolnára 2000 frtot kegyeskedett adományozni; a tekei új templom belfelszerelését 1300 frt erejéig saját költségén eszközölteti; a viczei új templom számára szőszeket, padokat és egyéb szükséges tárgyakat rendelt, melyek 909 frtba kerültek. Sz. Szállás filialis hitközségének egy új oltár beszerzésére 150 frtot kegyeskedett ígérni; az imetsfalvi iskolához építésére 100 frtot adományozott.

Ezen felül püspöki székvarosáról, K. Fehérvárról, sem feledkezett meg. Már pár év előtt 5000 frttal egy szép épületes telket vásárolt a leánynevelde szomszédságában azon szándékkal, hogy a leánynevelde által saját telkőkről kiszorított munkaképtelen szegény aggok, a városban, az első alapító b. Sztojka által kijelölt lakás közelében, nyerjenek állandó és biztos elhelyezést. Az épületet most 2600 frt költséggel kibővítette, s gondos főpásztori lelke most épen a módozatok megállapításával foglalkozik, melyek szerint a b. Sztojka-téle alapítvány az új szerzeménnyel egyesítendő, s a munkaképtelen szegény aggyának a kibővített és szabályszerűen rendezendő intézetben elhelyezendők lesznek. — Adja a mindenható Isten, hogy a gondos főpásztornak örvedetesen javult egészsége minél hamarább teljesen helyreálljon, hogy még sok bevezetetlen nagy terveit Isten dicsőségére, egyházmegyéje javára s a szenvedő emberiség vigasztalására befejezhesse, és a munkaképtelen szegény aggokat maga személyesen és ünnepélyesen vezethesse be az általa szerzett díszes épületbe.

— **Pályázat.** Az alsó járai rom. kath. kántor-tanító állásra pályázat hirdettetik:

Ezen állomás járandóságai:

1. Csinos lakás: 3 szoba, konyha, pincze, veteményes kert.
2. 12 hold szántó és kaszáló.
3. Püspök ur ő Excellentiájától 50 ft.
4. Az elemi iskolák alapjából 52 "
5. Helyi alapítványokból 40 "
6. A hívektől 50 "
7. Ájtatos alapítványok után 2 " 68 kr.
8. Stola mintegy 3 "
9. Tandijból 6 "

Ezen állomást elnyerni óhajtók kellően felszerelt folyamodványaikat f. évi augusztus 10-ig az alsó-járai rom. kath. lelkészi hivatalhoz küldjék be. Alsó-Jára 1880. június 27. Vargha Ferenc, lelkész.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA
Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.